

Foreningen Osbanens Venner

Hordaland fylkeskommune

12 DES 2016

POSTBOKS 87 FANA
5859 BERGEN
obv@osbanen.no
www.osbanen.no

8.12.2016

Hordaland fylkeskommune
Kultur- og idrettsavdelinga
Postboks 7900
5020 BERGEN

SØKNAD OM ØKONOMISK STØTTE - DOKUMENTASJON AV NESTTUN-OSBANENS ELDESTE PERSONVOGN

Osbanens Venner vil med dette søke om et tilskudd på **kr 100 000,-** til fullføring av påbegynte byggetegninger for Nesttun–Osbanens engelske personvogner, med det som formål å kunne restaurere personvognen som Osbanens Venner har stående på Stend stasjon.

Innledning

Foreningen Osbanens Venner har som formål å ta vare på historien og kulturminnene fra Nesttun-Osbanen, en viktig del av både den lokale og den tekniske kulturarven. Osbanens Venner ble stiftet i 1976, og ivaretar gamle Stend stasjon, eid av Hordaland fylkeskommune. Herfra drives det publikumsrettede aktiviteter med basis i Osbanens historie. Stend stasjon utvikles til en kulturell rasteplass tilknyttet den mye benyttede gang- og sykkelveien på Osbanetraséen.

Kort om begrunnelsen for prosjektet

Nesttun-Osbanen (1894-1935) var bygget for i hovedsak privat kapital, med datidens rimeligste løsninger. Banen var bygget for 600 mm sporvidde, under anlegget økt til 750 mm uten andre endringer enn at svillene ble gjort 15 cm lengre og ballasten tilsvarende bredere. Byggeprofilen for 600 mm-banen ble beholdt, og gjorde at banens rullende materiell forble det aller minste for offentlig trafikk ved noen norsk jernbane.

Osbanens Venner sikret seg for en del år siden to halve vognkasser fra Osbanen. Vognkassene hadde siden banens nedleggelse blitt benyttet som henholdsvis uthus og hytte. De ble i 1992-93 satt sammen på et provisorisk understell med for store boggier og hjul.

De første vognene til Osbanen, og som Osbanens Venner har sikret to halve vognkasser av, ble bygget av *The Oldbury Railway Carriage & Wagon Company* i Birmingham i 1894. I tillegg er deler av en tredje vognkasse av samme fabrikat sikret av Os kommune. Osbanens engelsbygde vogner var Norges minste boggipersonvogner til offentlig bruk. Derfor er det svært viktig å ta vare på og dokumentere disse vognene.

De halve vognkassene har opprinnelig ikke hørt sammen. I tillegg er de preget av mye råte, og mange av de originale delene mangler. Derfor har det vært ønskelig å foreta en fullstendig restaurering til en hel vogn.

Ved gjenoppbyggingen tidlig på 1990-tallet ble mye nybygget, og i tillegg ble det benyttet deler fra norskbygde vogner. Skal vi kunne restaurere vognen, må vi kjenne vognens opprinnelige utforming. Uten tilstrekkelig dokumentasjon risikerer vi å skape noe som aldri har eksistert.

Utfordringen er at det ikke finnes bevart tegninger av Oldbury-fabrikkens vogner levert til Osbanen, heller ikke tegninger av vogner som ligner disse. Prosjektet skal derfor resultere i fullstendig dokumentasjon av hvordan Osbanens eldste personvogn har sett ut, inklusive både spesifikasjon og byggetegninger, tilstrekkelig til at restaurering i neste omgang kan gjennomføres, eventuelt at komplett replika kan bygges opp.

Gjennomføring av prosjektet

Osbanens Venner har satt ned en prosjektgruppe som står for gjennomføringen av prosjektet, herunder oppfølgingen av innleid bistand. I tillegg har vi knyttet til oss to representanter i et fagråd som begge har vært prosjektledere for restaurering og gjenoppbygging av personvogner av tilsvarende art. En nærmere presentasjon av prosjektgruppe og fagråd er gitt i prosjektrapporten, som vedlegges.

I 2015 startet det møysommelige arbeidet med å utarbeide tegninger, basert på studie og måltagning av de gjenværende vognkasse-delene. I februar 2015 ble derfor vognkassene på Stend plukket fra hverandre, der formålet var å fjerne uoriginale materialer og identifisere hvilke vogner de ulike delene stammer fra. Delene av vognkassen som Os kommune har tatt vare på, blir også studert og tatt mål av.

Dokumentasjon blir i tillegg basert på gamle fotografier, opplysninger gitt i korrespondanse i Nesttun-Osbanens arkiv, samt studie av vogner med lignende løsninger som finnes andre steder. Til sammen gjør alle disse kildene det mulig å rekonstruere hvordan vognen har sett ut. Det hele er et stykke forskningsarbeid.

Fremdrift

I skrivende stund er det aller meste av de utvendige delene av vognkassen, samt reisverket/stenderverket modellert i 3D. For vognkassen gjenstår oppmåling og modellering av innvendige vegger og innredning. Detaljarbeider med ståldelen, som ramme, bogcier, hjul og bremses, er ikke påbegynt. For nærmere informasjon om hva som er utført, viser vi til prosjektrapporten.

Prosjektgruppen har lagt ned mange timers dugnadsarbeid i studie og oppmåling av vognedeler.

Vedlagt følger et oppdatert budsjett for komplett modell og tegningssett av Osbanens vogn CDFo I, inklusive både vognkassen og understell. Budsjettet er nå på 1.720.225,- kroner. Dette er mer enn opprinnelig budsjett fra 2011. Kostnadsøkningen må tilskrives både alminnelig prisstigning, samt at prosjektet har vist seg å være mer komplekst enn forutsatt. Vi viser til prosjektrapporten for en grundigere begrunnelse for budsjettøkningen.

Forutsatt at restfinansieringen sikres, antar vi at ferdig modell og tegningssett vil kunne foreligge innen utgangen av 2017.

Finansiering

Etter at arbeidet med å søke om midler til prosjektet startet har prosjektet mottatt bidrag på totalt 784.000,- kroner. Vi viser til vedlagt oversikt over bidragsytere.

Parallelt med dokumentasjonsarbeidet arbeider vi med å sikre restfinansieringen for å hindre at prosjektet skal stoppe opp midtveis.

Kontaktinformasjon

Dersom ønskelig vil vi med glede oversende ytterligere dokumentasjon i form av møtereferater, befæringsrapporter m.v. Den vedlagte prosjektrapport finnes også i en fullversjon som gir langt flere detaljer om bakgrunnen, arbeidet som er lagt ned, samt de funn og observasjoner som er gjort og hvordan disse er benyttet i dokumentasjonsarbeidet. Vi kan også stille med representanter fra prosjektgruppen for en presentasjon av prosjektet og den påbegynte modellen.

Prosjekteier, Osbanens Venner, er ansvarlig for prosjektet, herunder finansiering. Leder for Osbanens Venner, Ingvard Aam, kan kontaktes på telefon 480 78 052 eller e-post aaming@online.no.

Vedlegg

Prosjektet dokumenteres for denne søknaden med følgende vedlegg:

- 1) Prosjektrapport pr. 29.11.2016
- 2) Oversikt over bidragsyttere pr. nov. 2016
- 3) Oppdatert budsjett av 29.11.2016
- 4) Anbefaling fra Norsk Jernbanemuseum datert 28.03.2011.
- 5) Årsrapport for Osbanens Venner for 2015

Med hilsen
for **OSBANENS VENNER**

Ingvard Aam
Leder

